

Juni 2021

Barnehagane i Seljord

Trygge og inkluderande barnehagemiljø

HANDLINGSPLAN / RETTLEIAR

Førebygging og handtering av krenkingar og mobbing i barnehagane i Seljord

Innhald

Lovgrunnlaget.....	3
Om krenkingar og mobbing.....	4
Aktivitetsplikta.....	5
Meldeskjema.....	6
Aktivitetsplan.....	7
Oppfølgingsskjema.....	8
Arbeidet med trygge og inkluderande barnehagemiljø.....	9
Du er viktigare enn du trur!	10
Du berre.....	11
Litteratur og lenker.....	12

Seljord barnehage

Styrar/einingsleiar Heidi Færstaul Haugerud

Avd. Heddeli

Gullnesvegen 13, 3840 Seljord

Tlf: 350 51 352

Avd. Tussejuv

Brøløsvegen 8, 3840 Seljord

Tlf: 350 65 180

Flatdal oppvekstsenter barnehage

Styrar/assisterande einingsleiar Nina Bakkåker

Flatdalsvegen 789, 3841 Flatdal

Tlf: 350 51 360

Grunnlova §104 andre ledd: « Ved handlinger og avgjørelser som berører barn, skal barnets beste være et grunnleggende hensyn.»

FN`s barnekonvensjon gjev barn grunnleggjande menneskerettar. Art. 2 og 19 gjev barn og unge rett til vern mot diskriminering og beskyttelse mot fysisk og psykisk vold som mobbing. Å motvirke og stoppe mobbing er viktig for å sikre barn rett til liv og utvikling. Barnets beste skal vere eit grunnleggjande hensyn i alt arbeid med barn, art. 3. Og alle barn har rett til å bli høyrte i alt som gjeld dei sjølve, art.12.

I Barnehageloven § 41-43 står det at det skal vere nulltoleranse for ulike krenkingar i barnehagen og at ein skal drive førebyggjande arbeid. Barnehagen har plikt til å sikre at alle barn har eit trygt og godt psykososialt barnehagemiljø. Det er skjerpa aktivitetsplikt dersom ein som jobbar i barnehagen krenkar eit barn ([lenke til lovteksten s.12](#))

Rammeplan for barnehagen, livsmestring og helse:

Barnehagen skal ha ein helsefremjande og førebyggjande funksjon og bidra til å utjamning sosiale forskjellar. Barnas fysiske og psykiske helse skal fremjast i barnehagen. Barnehagen skal bidra til at barna trivast og opplever livsglede, meistring og ei kjensle av eigenverdi, og han skal førebyggje krenkingar og mobbing. Om eit barn opplever å bli krenka eller mobba, må barnehagen handtere det, stoppe det og følgje det opp.

Kommuneplanens samfunnsdel, Seljord kommune

2017-29, s.23: Born og unge skal ha eit særskilt fokus i planperioden og ein må fokusere på eit trygt og inkluderande oppvekstmiljø som gir høve til å oppleve meistring gjennom ein naturleg utvikling av evner og interesser.

Å høyre til

***Vondt er av alle andre
bli trakka på og trengd.
Men vondare å veta
at du er utestengd.***

***Det er så mangt i livet
du ventar deg og vil.
Men meir enn det å vera
er det å høyre til.***

Jan-Magnus Bruheim

Førebygging

Personalet skal:

- Ikkje godta krenkingar som til dømes utestenging, mobbing, vald, diskriminering og trakassering.
- Vere gode rollemodellar. Samarbeide seg i mellom og ta ansvar for kvarandre.
- Nytte ein autoritativ oppdragarstil, - varm og tydeleg.
- Vere følelsmessig tilstades og aktivt deltakande i leik og annan aktivitet saman med barna. Støtte og stimulere.
- Vise respekt for barns følelsmessige opplevingar, lytte og støtte.
- Fremme leik og vennskap, og barns rett til medverknad. Jobbe i mindre grupper.
- Jobbe målbevisst med sosial kompetanse og relasjonskompetanse, - individuelt og i gruppe.
- Nytte profesjonell observasjon systematisk, og ha samtalar med barna enkeltvis og i gruppe om korleis dei har det i barnehagen til ei kvar tid.
- Løfte opp tema inkludering i gruppemøte og personalmøte, samt andre arenaer for personalutvikling.
- Ta ansvar for å skape eit godt foreldresamarbeid. Inkludering skal vere tema i alle møtepunkt.

Avdekking

Krenkingar skjer både bevisst og ubevisst. Det kan vere utfordrande å oppdage. Vi er alle krenkbare i ulik grad. Det handlar om personlegdom, erfaringar, sjølvkjensle, og kor mykje merksemd vi vender innover i oss sjølv i dei ulike hendingane. Like hendingar vil bli ulikt opplevd av ulike barn, personal og foreldre.

Krenkingar mellom barn kan skje indirekte gjennom til dømes utestenging frå leik og anna aktivitet. Døme på direkte krenkingar kan vere slag, spark og biting.

Å reagere fysisk når ein møter motstand er ein del av små barns utvikling. Nokon barn strevar meir enn andre i periodar av ulike grunnar.

For å kunne oppdage uheldige atferdsmønster så tidleg som mogleg, er vi avhengige av sensitivt personal som er tett på og opptekne av å bygge gode relasjonar med barna, - og mellom barn.

Tett dialog og samarbeid med føresette vil gjere det lettare å fange opp endringar hos barnet tidleg. Ein ser barna i ulike settingar og kan på den måten utfylle kvarandre.

« **Atferd er eit språk** »

Ingrid Lund

Kva er mobbing?

« **Mobbing av barn i barnehage er handlinger fra voksne og/eller andre barn som krenker barnets opplevelse av å høre til og være en betydningsfull deltaker i fellesskapet.** »

Lund, Helgeland & Kovac 2015.

Konflikt, erting eller mobbeatferd?

Konflikter er nødvendig for god sosial utvikling. Konflikter foregår mellom likeverdige partar. Dei involverte har dei same emosjonelle reaksjonane og kan raskt bli vener igjen.

Erting foregår og mellom likeverdige partar. Det er for moro og er vanlegvis ikkje skadeleg/vondt. Men det kan vere ein forløpar til meir alvorlege negative handlingar, og bør stoppast i barnehagen.

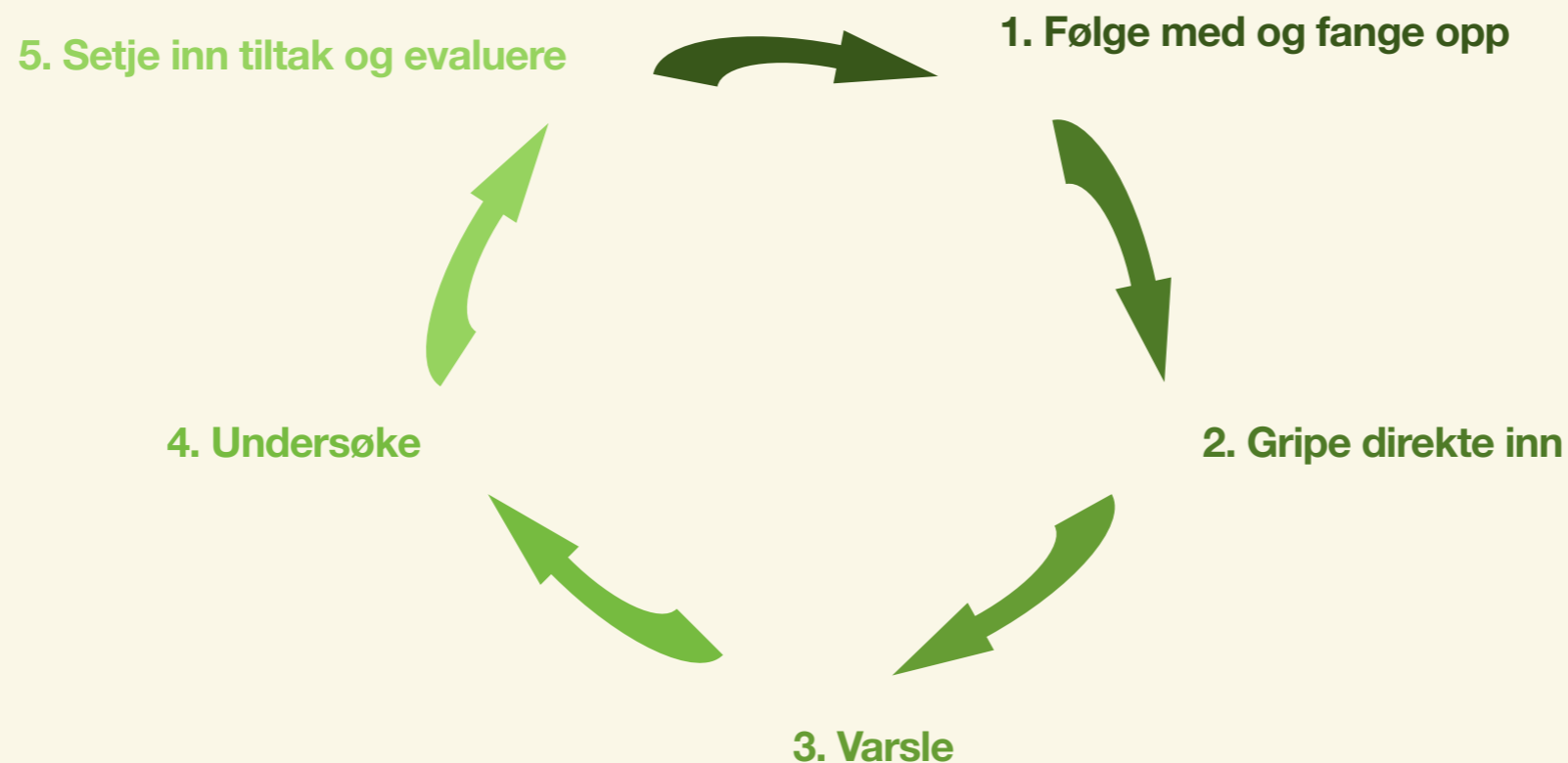
Mobbeatferd er gjentekne negative handlingar mot enkeltbarn/grupper. Det er ubalanse i styrkeforholdet, og ein kan sjå ein sterk emosjonell reaksjon frå den/dei som er utsette. Motivet kan vere å få kontroll på materielle ting, verne om eigen leik eller oppnå høgare status i barnegruppa. Må sjåast i samanheng med sosial umodenhet, og liten forståing av korleis dette verkar på andre barn.

Handlingsløyfa

Alle som jobbar i barnehagen har plikt til kontinuerleg å følge med på om alle barn har det trygt og godt, at dei trivast og er inkludert. Dersom nokon i personalet eller føresette får kunnskap eller mistanke om at barnet ikkje har det trygt og godt har ein plikt til å gripe inn og varsle styrar. Det er styrar sitt ansvar at det blir undersøkt nærare og sett inn tiltak. Arbeidet skal følgjast opp til både barnehage, barnet og dei føresette meiner at barnet opplever barnehagemiljøet som trygt og godt. Då er barnehagens aktivitetsplikt utført.

Aktivitetsplikta vil vere oppfylt dersom barnehagen har gjort alt som ein med rimelighet kan krevje av den, og om barnehagens planar for vidare tiltak er i samsvar med eit godt fagleg skjønn.

Dersom ein tilsett i barnehagen krenkar eit barn, blir ei skjerpa aktivitetsplikt utløyst. Styrar må då melde frå til eigar. Dersom det er mistanke om eller kjennskap til at styrar krenkar barn skal det meldast frå direkte til barnehageeigar (kommunalsjef).

6

MELDESKJEMA

- ved bekymring for barns psykososiale miljø i barnehagen

Unntatt offentlegheit jf. §13 i Offentleglova og §13 i Forvaltningslova

Melding til styrar/barnehage:

Namn på meldar og rolle:

Dato:

Namn på den som har fylt ut meldinga:

Dato:

Namn på barnet:

Født:

Namn på andre som evt. er involvert:

Gruppe:

Bakgrunn for bekymringa:

Er bekymringa tatt opp med barnet/barna det gjeld?

Namn på andre som evt. er informerte om bekymringa:

Styrar har ansvar for at meldinga blir aktivert
og at kommunalsjef for oppvekst blir orientert i alvorlege saker eller dersom saka involverer ein tilsett

7

AKTIVITETSKJEMA

- ved bekymring for barns psykososiale miljø i barnehagen

Melding til styrar/barnehage, namn:

Namn på meldar og rolle:

Dato:

Namn på barnet:

Født:

Namn på andre som evt. er involvert:

Gruppe:

Oppstartssamtale

- deltakrarar:

Ansvar:

Dato:

Bakgrunn for bekymringa:

Mål:

Tiltak

Individ nivå:

Systemnivå:

Føresette:

Avslutningssamtale

- deltakrarar:

Ansvar:

Dato:

Evaluering

Barnet / barnegruppa si oppleving:

Foreldra si oppleving:

Personalet sin observasjon:

Oppfølging,
- kryss av/ kort
kommentar

Halde fram med tiltaka:

Revidering av tiltak, grei ut:

Avslutte aktivitetsplanen:

Signatur føresette:

Dato:

8

OPPFØLGINGSSKJEMA

- ved bekymring for barns psykososiale miljø i barnehagen

Oppfølgingssamtale - gjentek seg til aktivitetsplan vert avslutta med ei avslutningssamtale (aktivitetsplan) - deltakrarar:		Ansvar:	Dato:
Evaluering	Barnet / barnegruppa si oppleving:		
	Foreldra si oppleving:		
	Personalet sin observasjon:		
Oppfølging, - kryss av/ kort kommentar	Halde fram med tiltaka:		
	Revidering av tiltak, grei ut:		
	Avslutte aktivitetsplanen:		
Signatur føresette:			Dato:

Oppfølgingssamtale - gjentek seg til aktivitetsplan vert avslutta med ei avslutningssamtale (aktivitetsplan) - deltakrarar:		Ansvar:	Dato:
Evaluering	Barnet / barnegruppa si oppleving:		
	Foreldra si oppleving:		
	Personalet sin observasjon:		
Oppfølging, - kryss av/ kort kommentar	Halde fram med tiltaka:		
	Revidering av tiltak, grei ut:		
	Avslutte aktivitetsplanen:		
Signatur føresette:			Dato:

August

Bli kjent med nye barn. Samtalar med foreldra.

Foreldremøte, tema: vennskap og fellesskap, leik og inkludering. Kva for støtte kan foreldregruppa gje i utviklinga av det psykososiale miljøet på gruppa/i barnehagen? Lage plan.

Utarbeide skriftlege normer for samhandling saman med barna.

Nye tilsette vert informert om plan for «Trygge og inkluderande barnehagar i Seljord.»

September

Profesjonell og systematisk observasjon av relasjonar barn-barn, personalet-barna og barna-personalet. Setje inn tiltak.

Kartlegge dei sårbare barna. Setje inn tiltak.

Kartlegge barnas leikekompetanse. Setje inn tiltak.

Oktober

Foreldresamtalar, tema: trivsel og utvikling, leik og inkludering.

Samankomst med foreldre, barn og personalet.

November

Planleggingsdag for personalet/kursdag. Tema: vaksenrolla.

Gjennomføre ståstadanalyse, Utdanningsdirektoratet (Udir) - Vennskap og fellesskap. Setje inn tiltak.

Foreldreundersøking anna kvart år (oddetall). Udir

Januar

Planleggingsdag for personalet:

Gjennomføre ståstadanalyse, Utdanningsdirektoratet (Udir) - inkluderande praksis og tilrettelegging. Setje inn tiltak.

Februar

Foreldremøte, gjennomgang av foreldreundersøkinga (oddetal) og ståstadanalysar. Setje inn tiltak.

Mars

Foreldresamtalar, tema: trivsel og utvikling, leik og inkludering.

April

Foreldremøte for alle barnehagane i Seljord (partal). Tema: psykisk helsefremjande barnehagar

Juni

Samankomst med foreldre, barn og personalet.

Faste postar på personalmøte/gruppemøte kvar månad, og på planleggingsdagar

- det einskilde barn og barnegruppa si trivsel og utvikling, leik og inkludering. Pedagogisk analyse, veiledning, rollespel.

Fast post på foreldremøte og i Samarbeidsutvalet (Su):

- det psykososiale miljøet i barnehagen

Frå gode haldningar til gode handlingar.

- Gje andre barn og deira familiar opplevinga av å bli sett og rekna med, - etterspør, inviter inn og bygg relasjonar
- Støtt opp om ditt barns leik med alle barn
- Møt alle andre med eit varmt blick og eit hei når de treffast
- Ver open og etterspør korleis andre har det
- Framsnakk barn, foreldre og personalet
- Gje saklege og gode tilbakemeldingar
- Ver merksam på eige kroppsspråk
- Framelsk mangfoldet,
  - gje andre anerkjenning for den dei er
  - respekter andre sine kjendsler.
  - vis vilje til å forstå og bli forstått
  - fremme meistringsfølelse
- Skap arenaer der alle kan møtast
  - felles opplevingar
  - latter i fellesskap
  - måltidsfellesskap
- Bursdagar,
  - avgrens invitasjonar på ein måte som barna forstår
  - kartlegg kven som treng litt drahjelp for å kunne bli med
  - tilby samkjøring
- Pass på at alle barn får oppleve å bli invitert på besøk
- Erkjenn at krenkingar og mobbing er eit problem. Følg med, - og bry deg!

Frå foreldremøte hausten 2018

Du er viktigare enn du trur!

«Barn er ikkje vanskelege, dei har det vanskeleg. Det er ingen barn som blir mobba, utestengt og trakassert fordi dei fortjener det. Uansett korleis dei oppfører seg. Alle barn har rett til å vere ein del av fellesskapet. Det er vår plikt som vaksne å sørge for at dei får den moglegheita på lik line med andre barn. Det er og vår plikt som vaksne å sjå bak den atferden vi ikkje forstår, ikkje likar eller nokon gonger ikkje kan akseptere. Den rausheten skal vi ha som vaksne. Vi må vere nysgjerrige, og vi må ønske å finne det gode som er i kvart einaste barn. Vi må ta initiativet, vere villige og ha den rausheten som skal til».

Kristin Oudmayer, Fagansvarlig UNICEF Norge.
unicef.no/denene

Ein samarbeidspartner for FUB,
- foreldreutvalet for barnehagen.

Du berre

***du berre såg på meg
du visste med ein gong
kva eg ville ha***

***eg visste det nesten
ikkje sjølv ein gong***

***men du berre rette
fram handa den gong
og sa: her er eg.***

Oskar Stein Bjørlykke

Litteraturliste

- Ask, Cathrine (2015). Hverdagslæring i barnehagen - for både voksne og barn Kommuneforlaget
- Brandtzæg, Ida, Torsteinson, Stig og Øiestad, Guro (2013): Se barnet innenfra. Kommuneforlaget
- Greene, Ross W. (2005). Eksplosive barn. Pedagogisk forum
- Fallmyr, Øyvind. (2020). Følelshåndtering og relasjonsbygging i skolen, 2.utg. Universitetsforlaget
- Idsøe, Ella Cosmovici og Roland, Pål (2017). Mobbeatferd i barnehagen. Temaforståelse- forebygging-tiltak Cappelen Damm Akademisk
- Jørgensen, Per Schultz (2016). Styrk barnas karakter. Et forsvar for barn, barndom og karakterdannelse. Pedagogisk forum
- Jørgensen, Per Schultz (2017). Robuste barn. Gi barnet ditt ansvar, livsmot og tiltro til seg selv. Cappelen Damm Akademisk
- Lund, Ingrid og Gotfredsen, Marianne og Helgeland, Anne og Nome, Dag Øystein, Kavac, Bobo Velibor og Cameron, David Lansin (2015). Hele barnet, hele løpet; Mobbing i barnehagen. Forskningsrapport fra FUB, FUG, Universitetet i Agder, Abup og Kristiansand kommune.
- Lund, Ingrid (2016). De er jo bare barn. Om barnehagebarn og mobbing. Pedlex
- Lund, Ingrid og Helgeland Anne (2016). Mobbing i barnehagen. Anerkjennelse som forebygging. Pedlex
- Lund, Ingrid og Helgeland, Anne (2018). Samarbeid mot mobbing i barnehagen. Pedlex
- Lysebo, Marit Onshuus og Bratt, Elin Gullesen (2017). Relasjonskompetanse i barnehagen. Pedlex
- Melaas, Terje (2015). Blikk for lek i barnehagen. Starte - verne – videreutvikle. Kommuneforlaget
- Melvold Line (red.) (2019). Barn er budbringere. En veiviser til psykisk helsefremmende barnehager. Kommuneforlaget
- Melvold Line (red.) (2020). Livsmestring i barnehagen. Å bære sin egen bagasje. Kommuneforlaget
- Nou (2015). Å høyre til. Virkemidler for et trygt psykososialt skolemiljø. regjeringen.no
- Ny mobbelov for barnehager, psykososialt barnehagemiljø. Pedlex 2020
- Pape, Kari (2013). Jakten på den gode barndom. Lekende og inkluderende miljøer i barnehagen. Kommuneforlaget
- Raknes, Solfrid (2014). Grøne tankar - glade barn. Pedagogisk førstehjelp, barn 4 – 7 år. Gyldendal Akademisk
- Schibbye, Anne Lise Løvlie og Løvlie, Elisabeth (2017). Du og barnet. Om å skape gode relasjoner med barn. Universitetsforlaget
- Spurkeland, Jan (2017). Relasjonsledelse Universitetsforlaget
- Sælebakke, Anne (2015). Barn i balanse. Nærvær og empati i barnehagen. Gyldendal akademisk

Lenker

Kongeriket Noregs grunnlov § 104. https://lovdata.no/dokument/NL/lov/1814-05-17-nn#KAPITTEL_5

FN's barnekonvensjon. <https://www.regjeringen.no/no/dokumenter/fns-barnekonvensjon/id88078/>

Barnehageloven § 41-43. https://lovdata.no/dokument/NL/lov/2005-06-17-64/KAPITTEL_8#§41

Rammeplan for barnehagen. <https://www.udir.no/globalassets/filer/barnehage/rammeplan/rammeplan-for-barnehagen-nynorsk2017.pdf>

Kommuneplan samfunnsdel 2017-29. [https://img5.custompublish.com/getfile.php/4530106.2635.utlnutsizuu7zz/91049+Samfunnsplan-6+\(3\).pdf?return=www.seljord.kommune.no](https://img5.custompublish.com/getfile.php/4530106.2635.utlnutsizuu7zz/91049+Samfunnsplan-6+(3).pdf?return=www.seljord.kommune.no)

Udir (2017). Grunnlagsdokument for arbeid med barnehage-, skolemiljø, mobbing og andre krenkelser. En felles plattform for statlige aktører. <https://www.statsforvalteren.no/contentassets/76009cd65b1649c88bdc2e194dc8aed/grunnlagsdokument-barnehage-skolemiljo-mobbing-og-krenkelser.-revidert-utgave-15.09.17.pdf>

Implementeringsplan for inkluderende barnehage og skulemiljø. <https://img5.custompublish.com/getfile.php/4463854.2635.jlnkiiistqzwbz/Gjeldande+Implementeringsplan+inkluderande+skule-+og+barnehagemiljo+15.4.19.pdf?return=www.seljord.kommune.no>

Årsplan del 1, Barnehagane i Seljord. <https://www.seljord.kommune.no/getfile.php/4742555.2635.n7ajsazmzltmbn/Årsplan+del+1+Barnehagane+i+Seljord+2020-21.pdf>

Nettressursar

Utdanningsdirektoratet. udir.no

Informasjon frå Udir om satsinga, - Inkluderande barnehage og skulemiljø.

https://www.dropbox.com/sh/fwa652sg2l26rxr/AACog4_tgj8Xs2hcm4pvnGFia/1.%20Informasjon%20og%20dokumenter?dl=0

Udir, Ståstadanalyse: <https://www.udir.no/kvalitet-og-kompetanse/stastedsanalyse/>

Den ene, - målet er å inspirere vaksne til å bry seg og gjere ein forskjell i sårbare barns liv. Frå UNICEF: <https://arkiv.unicef.no/denene>

Døme på verktøy vi nyttar til undersøkingar:

Kartleggingar, Udir si foreldreundersøking og ståstadsanalysar

Ulike observasjonsmetodar egna for formålet, td. sosiogram, fargeanalyse m.m.

Pedagogisk analyse, rettleiing, rollespel i personalgruppa

Barnesamtalar og foreldresamtalar